

Załącznik do uchwały nr XX/123/2025
Rady Gminy Banie Mazurskie
z dnia 16 października 2025 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny
w Gminie Banie Mazurskie
na lata 2025 – 2027

I. Wprowadzenie

Rodzina rozumiana jest jako grupa społeczna lub instytucja społeczna. W najprostszej definicji jest to podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo. Złożona z małżeństwa i dzieci (także adoptowanych) oraz ogółu krewnych każdego z małżonków. Istotą rodziny są dwa rodzaje więzi społecznych: małżeńska i rodzicielska, a w niektórych typach rodzin – również więź powinowactwa. Rodzinie przypisuje się także różne funkcje:

1. seksualną i prokreacji, tj. zapewnienia ciągłości biologicznej społeczeństwa;
2. socjalizacyjno - kontrolną, tj. wprowadzenie młodego pokolenia w normy i mechanizm życia zbiorowego, opieka nad nim i przygotowanie do samodzielnego odgrywania ról społecznych, sankcjonowanie postępowania członków rodziny;
3. kulturową - utrzymywanie ciągłości kulturowej społeczeństwa przez przekazywanie dziedzictwa kulturowego następnym pokoleniom;
4. materialno – ekonomiczną tj. polegającą na zaspokajaniu potrzeb materialnych członków rodziny
5. organizowanie życia swoich członków, sprawowanie kontroli społecznej nad ich zachowaniem, zapewnienie im równowagi emocjonalnej, pomocy wzajemnej i opieki w wypadku choroby, starości, czyli funkcję rekreacyjno – towarzyską i emocjonalną.

Rodzina jest więc istotną częścią życia indywidualnego człowieka, obecną w każdej właściwie sferze jego życia. Mając na uwadze złożoność systemu rodzinnego, zachodzących w nim oddziaływań, należy pamiętać, że występujące w rodzinie trudności są uwarunkowane wieloczynnikowo, dlatego też wymagają rozwiązań interdyscyplinarnych.

Zagadnienie funkcjonowania rodziny jest istotne dla gospodarki, przemysłu i polityki, tak w wymiarze ogólnokrajowym jak i lokalnym. Nieprawidłowe działanie rodziny doprowadza bowiem do jej dysfunkcji i zaburzeń, które mogą prowadzić do rozwoju różnego rodzaju patologii. Ze względu na nasilające się zjawiska rozwoju społeczeństwa w cywilizacji, dysfunkcyjność rodzin staje się w dzisiejszym świecie coraz większym problemem.

Rodzina jest więc niezwykle istotnym elementem dla właściwego funkcjonowania społeczności, została objęta szczególną ochroną prawną, która realizowana jest poprzez odpowiednie zapisy prawne, a także specjalne, celowane programy wsparcia.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy

w opiece i wychowaniu dzieci. Program ten przyjmuje holistyczne spojrzenie na rodzinę i kompleksowe wsparcie całej rodziny, również w sytuacjach gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną w celu umożliwienia mu powrotu do tej rodziny.

Zadania przyjęte do realizacji w ramach Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w szczególności w następujących aktach prawnych:

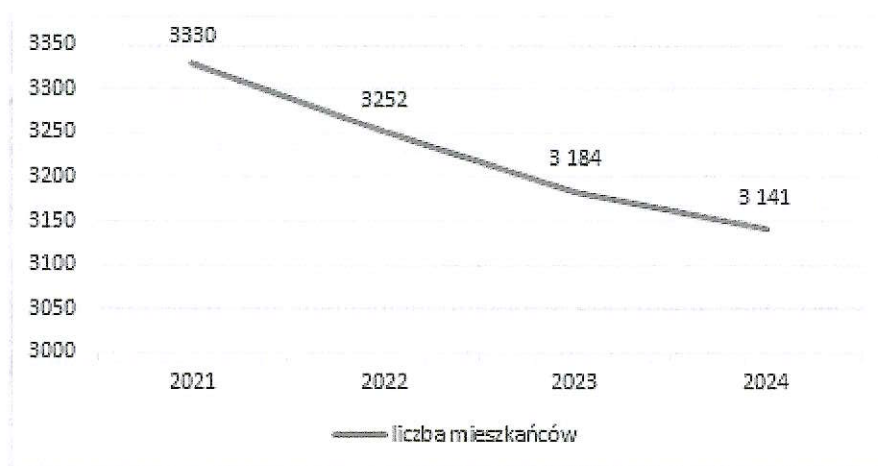
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Banie Mazurskie na lata 2024- 2027
- Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochronie Ofiar Przemocy Domowej Gminy Banie Mazurskie na lata 2024 - 2027
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Banie Mazurskie

II. Charakterystyka Gminy

Banie Mazurskie to gmina wiejska w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie gołdapskim. Gmina sąsiaduje z gminami: Budry, Gołdap, Kowale Oleckie, Kruklanki, gmina Pozezdrze. Gmina sąsiaduje także z Rosją – Obwód Królewiecki.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w Gminie Banie Mazurskie liczba mieszkańców na dzień 31.12.2024 r. wynosiła 3 141 osób, z czego kobiety stanowiły 49.16 %, a mężczyźni 50.84 %. W latach 2021-2024 liczba mieszkańców gminy Banie Mazurskie zmniejszyła się.

Wykres 1. Liczba mieszkańców w latach 2021-2024.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

<https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/tablica>

Ludność gminy cechuje ujemny poziom przyrostu naturalnego. Według stanu na dzień 31.12.2024 roku na terenie gminy urodziło się 13 dzieci, a zmarło 40 osób.

Tabela 1. Przyrost naturalny w Gminie Banie Mazurskie w latach 2021-2024.

	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2021	12	49	-37
2022	15	66	-51
2023	9	24	-15
2024	13	40	-27

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

<https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/kategoria/4123>

<https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>

W skład jednostek organizacyjnych Gminy Banie Mazurskie wchodzi:

- ✓ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- ✓ Gminny Ośrodek Kultury i Promocji;
- ✓ Zespół Placówek Oświatowych;
- ✓ Gminna Biblioteka Publiczna.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach Mazurskich jest podstawową jednostką systemu pomocy społecznej Gminy Banie Mazurskie, w skład której wchodzi samodzielne stanowiska oraz zespoły.

W 2024 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach Mazurskich objął pomocą 127 rodzin, w których przebywało 311 osób. Dane zawarte w tabeli 2 wskazują, że w ostatnim roku zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej. Jak wynika z tabeli 3, najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej w 2024 roku na terenie gminy Banie Mazurskie było bezrobocie oraz niepełnosprawność. Warto podkreślić, iż w

latach 2021-2024 zmalała liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.

Tabela 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2021-2023.

	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba rodzin ogółem	177	249	155	127

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach Mazurskich

Tabela 3. Powody przyznawania pomocy społecznej- liczba rodzin¹.

	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Niepelnosprawność	57	53	49	44
Bezrobocie	104	91	78	55
Ubóstwo	117	92	25	17
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych	12	13	11	12
Potrzeba ochrony macierzyństwa	33	26	21	16
Długotrwała lub ciężka choroba	65	8	41	33
Przemoc domowa	1	0	0	1
Alkoholizm	22	19	7	3
Narkomania	1	0	1	0
Inne	10	10	8	4

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach Mazurskich

¹ W jednym przypadku podstawą do udzielenia pomocy może być równocześnie kilka przesłanek.

III. Diagnoza

Zainteresowaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baniach Mazurskich aktualnie objętych jest 127 rodzin, z czego 55 to rodziny z dziećmi.

Tabela nr 1. Rodziny objęte pomocą GOPS z podziałem na liczbę dzieci w rodzinie.

Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinie				
	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 dzieci
55	19	23	7	5	1

Najczęstszym powodem do korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej są niskie dochody, bezrobocie a także bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Z uwagi na wiejski charakter gminy oraz ubogą infrastrukturę osoby w wieku produkcyjnym mają niewielkie szanse na zdobycie zatrudnienia na naszym terenie. Poziom bezrobocia w Gminie Banie Mazurskie na dzień 31.12.2024r. wg. statystyki Powiatowego Urzędu Pracy w Gołdapi następująco: na terenie gminy zarejestrowanych jest 109 osób bezrobotnych, 47 kobiet i 62 mężczyzn. Osób bezrobotnych z prawem do zasiłku zarejestrowanych było 19 osób, z czego 10 to kobiety. Ogromnym problemem jest także dostęp do wszelkiego rodzaju poradni i placówek specjalistycznych. Sytuacja taka nie ułatwia rozwiązywania problemów naszych rodzin.

Edukacja szkolna w Gminie Banie Mazurskie realizowana jest w 2 szkołach podstawowych. Dzieci od trzeciego roku życia mogą uczestniczyć w zajęciach przedszkolnych prowadzonych w dwóch przedszkolach działających na terenie gminy.

W sytuacji skrajnej, krytycznej ze względu na bezpieczeństwo dziecka i jego szeroko pojęte dobro, rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub władza rodzicielska zostaje ograniczona i przekazana pod nadzór kuratora. Ponadto w niektórych sytuacjach sąd decyduje o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej i umieszczeniu poza rodziną biologiczną.

IV. Analiza SWOT

Realizacja programu na terenie Gminy Banie Mazurskie

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Wyszkolona kadra pracownicza. 2. Dobra współpraca z instytucjami działającymi na rzecz rodziny. 3. Realizacja programów osłonowych i profilaktycznych. 4. Zabezpieczenie w budżecie gminy środków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny. 5. Otwartość na współpracę ze środowiskiem lokalnym. 6. Działanie lokalnych jednostek organizacyjnych instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz lokalnego wsparcia. 7. Działalność Punktu Konsultacyjnego – dostęp do pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej.	1. Zbyt mała aktywność i gotowość ze strony społeczności lokalnej do współpracy. 2. Brak wczesnej diagnostyki problemów rodziny. 3. Brak wolontariatu. 4. Niewystarczające środki finansowe na szerszą skalę działań na rzecz rodzin.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Możliwość pozyskania środków finansowych z zewnętrznych źródeł finansowania. 2. Rosnąca świadomość społeczna. 4. Utrzymanie usług specjalistycznych Punktu Konsultacyjnego. 5. Zabezpieczenie ciągłości zatrudnienia asystenta rodziny.	1. Złożoność problemów. 2. Niespójne przepisy prawa. 3. Dewaluacja wartości rodzinnych. 4. Degradacja relacji rodzinnych. 5. Bezrobocie 6. Uzależnienia

Instytucje i organizacje realizujące zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny oraz inne pełniące funkcje wspierające:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach Mazurskich,
- Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Gołdapi,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Baniach Mazurskich,
- placówki oświatowe,
- policja,
- placówki służby zdrowia,
- sądy i kuratorzy sądowi,
- zespół interdyscyplinarny.

V. Adresaci

Adresatami Programu są rodziny z terenu Gminy Banie Mazurskie przeżywające trudności w sferze opiekuńczo – wychowawczej, w których wychowują się dzieci oraz rodziny, którym powierzono wychowanie dzieci na mocy ustawy o pieczy zastępczej.

Wszystkie dzieci wymagają ochrony ich praw i wolności – rodziny wymagają pomocy w zapewnieniu harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej ich dzieci. Szczególnej uwagi i pomocy specjalistycznej wymagają dorośli, mający trudności z prawidłowym pełnieniem ról rodzicielskich. Jest to czynnik determinujący jakość relacji ich dzieci z rówieśnikami oraz innymi dorosłymi. Zachowanie dziecka znacząco wykraczające poza normy współżycia społecznego najczęściej jest objawem, manifestacją problemów występujących w rodzinie. Zazwyczaj negatywne zachowania ujawniają się w szkole i przekładają się na niskie wyniki w nauce lub znaczące trudności w funkcjonowaniu społecznym.

Należy pamiętać o złożoności czynników warunkujących jakość funkcjonowania rodzin. Niskie dochody, powodujące sytuacje, w których nie będzie ona w stanie własnym staraniem zaspakajać podstawowych potrzeb życiowych, to tylko jeden z czynników prowadzących do dezintegracji rodziny i wykluczenia społecznego. Dodatkowymi problemami są często alkoholizm, narkomania, przemoc, przestępczość, demoralizacja i niedostosowanie społeczne. Rodzina, jako naturalne środowisko rozwoju dziecka, przeżywając trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu przyszłych pokoleń, wymaga wsparcia dla dobra nie tylko dzieci, ale też wszystkich jej członków i lokalnej społeczności. Dobrostan rodziny stanowi o kondycji lokalnej społeczności, o jej stanie zdrowia, osiągnięciach, sukcesach, dążeniach, odpowiedzialności za siebie i innych. Podejmowane próby wyprowadzenia rodzin z ich dysfunkcyjności oraz pomoc w utrzymaniu prawidłowo działających rodzin, początkują proces pozytywnych zmian w zakresie postaw, dążeń i realizacji założonych celów programu.

VI. Cele gminnego programu

1. Wzmacnianie poziomu życia rodzin.
2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka.
3. Wspieranie seniorów.
4. Wspieranie dorosłych – mieszkańców gminy w prawidłowym pełnieniu ról rodzicielskich.

VII. Zadania

Cel szczegółowy 1 Wsparcie dla rodzin z dziećmi	
zadania	wskaźniki realizacji działań
1. Wypłata dodatków mieszkaniowych	- liczba i formy udzielonej pomocy, - liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych pomocą
2. Objęcie dożywianiem dzieci i uczniów oraz rodzin wymagających takiej pomocy	- liczba dzieci korzystających z posiłków, - liczba rodzin korzystających z pomocy Banku Żywności
3. Różne formy półkolonii i zielone szkoły w wakacje dla dzieci	- liczba dzieci uczestniczących w zajęciach w placówkach
Cel szczegółowy 2. Edukacja i rozwój umiejętności	
zadania	wskaźniki realizacji działań
1. Zajęcia pozalekcyjne np. językowe, sportowe, artystyczne w szkole podstawowej i GOKiP	- liczba rodzin objętych działaniami, - liczba i rodzaj działań.
2. Stypendia rozwojowe	- liczba dzieci objętych działaniami, - liczba i rodzaj działań.
Cel szczegółowy 3. Wspieranie Seniorów	
zadania	wskaźniki realizacji
1. Realizowanie spotkań międzypokoleniowych w Bibliotece, GOKiP, szkołach podstawowych	- liczba osób korzystających z działań - liczba działań
2. Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa poprzez Teleopiekę, opiekę na odległość	
3. Utrzymywanie programów wspierających proekologiczne działania	

VIII. Finansowanie

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025 – 2027 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Banie Mazurskie, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

IX. Monitorowanie

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025 – 2027 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach Mazurskich. Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będą poprzez przedkładanie przez Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Gminy Banie Mazurskie sprawozdań z realizacji Programu, sporządzanych na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji zadań.